

Szombathelyi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság

(9200

(9200

alperes ellen-

közigazgatási határozat felülvizsgálata iránt indított perében meghozta a következő

v é g z é s t:

I.

A bíróság kezdeményezi az Alkotmánybíróság eljárását és annak eredményeként:

- a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. Törvény [a továbbiakban: Nftv.] 112. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését;
- az Nftv. 112. § (1) bekezdése alkalmazásának kizárását a Szombathelyi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság előtt 10.K.27.009/2017. szám alatt folyamatban lévő perben.

II.

A bíróság a per tárgyalását felfüggeszti.

A végzés ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

I. A) A kezdeményezés alapjául szolgáló ügy tényállása

A felperes 2005 szeptemberében felvételt nyert a győri Széchenyi István Egyetem költségtérítéssel jogász képzésére levelező tagozatra. A képzés normál időtartama 5 év, a teljesítendő kreditek száma 300 volt. Tanulmányait a felperes két passzív félévvel kezdte meg. Az első két passzív félévet követően az egyetemmel 2006. szeptember 1. napján felnőttképzési szerződést kötött.

A szerződés szerint a képzés kezdete 2006. szeptember 1. napja. A tantárgyprogramot és annak ütemezését a tanulmányi és vizsgaszabályzattal együtt [a továbbiakban: TVSZ] a felperes részére a beiratkozáskor átadott „Tanulmányi tájékoztató” tartalmazta. A szerződés 5. pontja szerint a képzésekből kizárható az a hallgató, aki a 6. pontban foglalt fizetési kötelezettségnek határidőben nem tesz eleget. A szerződés 6. pontja úgy rendelkezett, a hallgató a szerződés aláírásával az abban részletezett részvételi díj befizetését vállalja és annak az előírt határidőn belül (minden aktív félévben a regisztrációs hét vége) és meghatározott módon (NEPTUN rendszeren keresztül) eleget tesz. A részvételi díjat a képzési időn belüli aktív félévekben a szerződés 152.000 Ft-ban határozta meg félévenként. A képzési időn túli aktív félévekben a részvételi díjat a szerződés félévente 44.000 Ft-ban határozta meg. A szerződés a másodszori, illetve többszöri tantárgyfelvétel díját tantárgyanként 6.000 Ft-ban állapította meg. A szerződés szerint egy adott félévre beiratkozott hallgató esetében a fizetési kötelezettség a

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám: III / 2017-0 / 2017	
Érkezett: 2017 NOV 14.	
Példány: 1	Kezelőiroda:
Melléklet: 4 db	

hallgatói jogviszony félév közben történő megszüntetésekor is fennáll. Amennyiben a hallgató részvételi díját a félév elején közzétett fizetési határidőig (egyénilag megállapított határidőig) nem fizeti be törlésre kerülhet a hallgatói névsorból.

A felperes 2015 áprilisáig 139 kreditpontot teljesített. A felperes tanulmányait a 2015/2016-os tanulmányi év két félévében eredményesen nem tudta volna befejezni az esetben sem, amennyiben valamennyi felvehető tantárgyat felvesz és azokból sikerrel vizsgázik.

A Széchenyi István Egyetem Felnőttképzési Központ 2016. augusztus 31-én hozott FK-2016/02098. számú határozatával, a felperes hallgatói jogviszonyát hivatkozva a támadott rendelkezésre, 2016. augusztus 31-i dátummal törléssel megszüntette. A határozat indokolása utalást tartalmazott a felperes egyetemmel szemben fennálló tartozásainak összegére és jogcímeire is.

A felperes fellebbezése nyomán eljáró Széchenyi István Egyetem Rektora a 2016. október 11-én hozott FK-2016/02098/3. számú határozatával az elsőfokú határozatot helybenhagyta és nem engedélyezte a hallgatói jogviszony helyreállítását.

A felperes ezt követően keresetével a jogerős határozat bírósági felülvizsgálatát kezdeményezte. Kérte a másodfokú határozat elsőfokú határozatra is kiterjedő hatályon kívül helyezését az alperes perköltségekben marasztalása mellett. Kérte továbbá, hogy a bíróság függessze fel a per tárgyalását és kezdeményezze az Alkotmánybíróság eljárását jogszabály Alaptörvénybe és nemzetközi szerződésbe ütközése miatt.

A felperes arra hivatkozott, hogy az alperesi határozat alapjául szolgáló jogszabályi rendelkezés az Alaptörvény XI. cikk (1)-(2) bekezdéseibe, XII. cikk (1) bekezdésébe, XIII. cikk (8) bekezdésébe, a jogalkotásról szóló, többször módosított 2010. évi CXXX. törvény [a továbbiakban: Jat.] 2. § (2)-(3) bekezdéseibe, továbbá az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában 1950. november 04-én kelt Egyezmény [a továbbiakban: EJEE] 14. cikkébe, az EJEE Első Kiegészítő Jegyzőkönyvének 1. cikkébe, 2. cikkébe ütközik. A felperes utalt továbbá az Európai Emberi Jogi Bíróság Gall v. Hungary (49570/119) és a Fábán v. Hungary ügyekben hozott ítéleteire is. Kiemelte továbbá, hogy a megszüntetett jogviszony keretében félévente kb. 40.000,- Ft tandíjat kellett fizetnie, míg egy újabb jogviszony létesítése esetén a tandíj 2016-ban már 270.000,- Ft lett volna félékenként. Ezen túlmenően előadta, hogy a megszüntetett jogviszonnyal összefüggésben diákhitelt is felvett, melynek célja a sérelmezett jogszabályi rendelkezés alkalmazása miatt megghiúsult, így ebből eredően mintegy 4,5 millió Ft további kár is érte. Rámutatott arra is, hogy egy újabb felvételi vizsga sikerességére nincs semmiféle biztosíték, miközben a sérelmes jogszabály alkalmazása jövőbeli várományától, a jogász munkavégzés lehetőségétől is megfosztotta. A felperesi álláspont szerint neki nem róható fel, hogy a végbizonyítványt 2016. szeptember 01-ig nem tudta megszerezni, arra ugyanis jogszerű magatartás és eredményes tanulmányok esetén sem volt valós lehetősége, így a jogalkotó a sérelmes jogszabály megalkotásával lehetetlen feltételt szabott számára, a tanulmányai folytatását felperes képességeitől független okból lehetetlenítette el, hátrányosan megkülönböztetve felperest azon hallgatókhoz képest, akik ugyanezen tanulmányaikat nem a felsőoktatásról szóló, többször módosított 1993. évi LXXX. törvény, hanem későbbi törvény alapján kezdték meg.

A felperes kérte az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezését.

Az alperes a kereseti kérelem elutasítását kérte. Fenntartotta a támadott határozataiban foglaltakat. Csatolta az Alkotmánybíróság 2017. március 21. napján kelt 3061/2017. (III.31.)

AB határozatát.

I. B) A közigazgatási perben alkalmazandó jogszabály(ok)

Az Nftv. 112. § (1) bekezdése szerint: „A felsőoktatásról szóló 1993. évi LXXX. törvény (a továbbiakban: 1993. évi felsőoktatási törvény) alapján megkezdett képzéseket - folyamatos képzésben - 2016. szeptember 1-jéig lehet változatlan szakmai követelmények, változatlan vizsgarend keretében, változatlan oklevél kiadásával befejezni. Azok hallgatói jogviszonyát, akik e határidőig nem szerezték meg végbizonyítványukat, e dátummal meg kell szüntetni. Azok a volt hallgatók, akik 2016. szeptember 1-jéig végbizonyítványt szereztek, 2018. szeptember 1-jéig tehetnek záróvizsgát. Az e törvénynek az egyes, a felsőoktatás szabályozására vonatkozó törvények módosításáról szóló 2015. évi CXXXI. törvénnyel megállapított 112. § (5a) bekezdése hatálya alá tartozó volt hallgatókra e bekezdés szabályait alkalmazni kell, a 112 § (5a) bekezdése alapján a felsőoktatási intézmények által hozott döntéseket e bekezdésre tekintettel a volt hallgatók javára 2016. február 15-ig módosítani kell.”

I. C) A bíróság eljárás kezdeményezési jogosultsága:

Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 25. § (1) bekezdése szerint ha a bírónak az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmazni, amelynek alaptörvény-ellenességét észleli, vagy alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság már megállapította, - a bírósági eljárás felfüggesztése mellett - az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés b) pontja alapján az Alkotmánybíróságnál kezdeményezi a jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását, illetve az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárását.

A bíróság – alábbiakban kifejtett - álláspontja szerint az előtte folyamatban lévő perben a bíróságnak olyan jogszabályt kellene alkalmaznia, mely Alaptörvény-ellenes.

I. D) Az alkalmazandó jogszabály alaptörvény-ellenessége

A megsemmisíteni kért jogszabályi rendelkezés az Alaptörvény következő rendelkezéseit az alábbi okokból sérti:

- Az **Alaptörvény B. cikk** (1) bekezdése szerint Magyarország független, demokratikus jogállam.

- Az **Alaptörvény XI. cikke** a következőképp rendelkezik:

(1) Minden magyar állampolgárnak joga van a művelődéshez.

(2) Magyarország ezt a jogot a közművelődés kiterjesztésével és általánossá tételével, az ingyenes és kötelező alapfokú, az ingyenes és mindenki számára hozzáférhető középfokú, valamint a képességei alapján mindenki számára hozzáférhető felsőfokú oktatással, továbbá az oktatásban részesülők törvényben meghatározottak szerinti anyagi támogatásával biztosítja.

- Az **Alaptörvény XV. cikk** (2) bekezdése szerint:

(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékosság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.

A jogállamiság egyik legfontosabb alkotóeleme a jogbiztonság, amely – többek között – megköveteli, hogy a jogalanyoknak tényleges lehetőségük legyen arra, hogy magatartásukat a jog előírásaihoz tudják igazítani, ennek érdekében pedig a jogszabályok a kihirdetésüket megelőző időre nézve ne állapítsanak meg kötelezettséget, illetőleg valamely magatartást visszamenőleges hatállyal ne minősítsenek jogellenesnek. {3208/2013. (XI.18.) AB határozat, indokolás [58]}

Valamely jogszabályi rendelkezés nem kizárólag akkor minősülhet a visszaható hatályú jogalkotás tilalmába ütközőnek, ha azt a jogalkotó visszamenőlegesen léptette életbe, hanem bizonyos esetekben akkor is, ha a hatálybaléptetés nem visszamenőlegesen történt ugyan, de a jogszabály a jogalanyra nézve a korábbi szabályozásnál hátrányosabb helyzetet okozó rendelkezéseit – erre irányuló kifejezett rendelkezés szerint – a jogszabály hatálybalépése előtt létrejött jogviszonyokra is alkalmazni kell. {3062/2012. (VII.26.) AB határozat, indokolás [88]}

A jogalkotó fennálló, tartós jogviszonyokba való beavatkozásának a jogbiztonsághoz kapcsolódó bizalomvédelem követelménye szabhat gátat, amennyiben a jogi szabályozás változása a jogbiztonság oly fokú sérelmével jár, mely indokolttá teszi az alaptörvény-ellenesség megállapítását.

A támadott rendelkezést az egyes, a felsőoktatás szabályozására vonatkozó törvények módosításáról szóló 2015. évi CCXXXI. törvény 78. § (1) bekezdése 2015. szeptember 1-jei hatállyal emelte be az Nftv.-be, melyet az oktatás szabályozására vonatkozó 2015. évi CCVI. törvény 39. §-a 2016. január 01-jei hatállyal kiegészített.

A támadott rendelkezés a hallgatói jogviszony megszüntetésének kötelezettségét ahhoz köti, hogy az érintett hallgató a 2015. szeptember 1-jei hatálybalépést követő időszakban eleget tett-e a végbizonyítvány megszerzése feltételeinek.

Az Alaptörvény hivatkozott XI. cikk. (1)-(2) bekezdéseiből következően a felsőoktatáshoz való hozzáférést az állam képességei alapján mindenki számára biztosítja. Ebből és a bizalomvédelem követelményéből következik, hogy a felsőoktatáshoz való hozzáféréstől, az abban való részvételtől nem fosztható meg senki sem képességein kívülálló okokból. A felsőoktatáshoz való hozzáférés, az abban való részvétel nem tehető függővé teljesíthetetlen feltételektől, csak olyanoktól, melyeket a hallgató a rendelkezésére álló felkészülési időn belül – megfelelő képességek birtokában – teljesíteni tud.

A felperes esetében tanulmányi- és vizsgaszabályzat-szegést az alperes nem állapított meg, és ilyet nem is állított. Az ugyanezen bíróság előtt, ugyanezen felek közt 10. K. 27.060/2016. szám alatt folyamatban volt perben 2016. június 07-én tanúként kihallgatott egyetemi felnőttképzési központ vezető azt vallotta, hogy a felperes 2016. június 20-ig akkor sem tudta volna a tanulmányait befejezni, ha minden felvett tárgyból ötösre vizsgázik. Elmondta azt is, hogy habár nem volt jogellenes az, hogy a felperes ekkor a teljes 300 kreditből még csak 139 kreditnél tartott, a hiányzó krediteket egy vagy két félév alatt sem lehetett teljesíteni. Megjegyezte továbbá, hogy a felperesnek a képzés alatt a tanú kihallgatásának időpontjáig csupán 4 passzív féléve volt.

Az előterjesztő bíróság álláspontja szerint a Nftv. támadott rendelkezése további anyagi hátrányokkal is jár felperesre nézve:

- jogász tanulmányai esetleges újrakezdése esetén az eredményes felvételi vizsgát követően azzal kell számoljon a felperes, hogy az általa fizetendő tandíj összege jelentősen meghaladja

a megszünt jogviszony idején fizetendő tandíj összegét,
- úgy kell a korábbi diákhitelt visszafizetnie, hogy a visszafizetés remélt forrását biztosító jogász végzettséget – önhibáján és képességein kívülálló okból – nem szerezhette meg.

Az előterjesztő bíróság úgy véli továbbá, hogy a támadott jogszabályi rendelkezés az Alaptörvény XI. cikk (1) bekezdésében biztosított művelődéshez való alapvető jogtól születési helyzete miatti hátrányos megkülönböztetést alkalmazva, az Alaptörvény XV. cikk. (2) bekezdésének megsértésével fosztja meg a jogász tanulmányait még a felsőoktatásról szóló, többször módosított 1993. évi LXXX. törvény alapján megkezdő felperest. A hallgatói jogviszony megszüntetésének joghátrányával ugyanis azonos okból és módon, az azonos tanulmányokat az Nftv. alapján később megkezdő és később született hallgatókat nem fenyegeti.

A fent kifejtettek alapján az előterjesztő bíróság arra a meggyőződésre jutott, hogy a támadott jogszabályi rendelkezés az Alaptörvény felhívott rendelkezéseit sérti akkor, amikor a felperes által megkezdett tanulmányok befejezésére nem biztosított kellő időt a felperesnek és a hallgatói jogviszony megszüntetését nem a felperes képességeiben rejlő okokból írta kötelezően elő, mellyel hátrányosan megkülönböztetve felperest azon hallgatókhoz képest, akik jogász tanulmányaikat nem a felsőoktatásról szóló, többször módosított 1993. évi LXXX. törvény, hanem későbbi törvény alapján kezdték meg.

- Az **Alaptörvény Q cikk** (2) bekezdése szerint:

Magyarország nemzetközi jogi kötelezettségeinek teljesítése érdekében biztosítja a nemzetközi jog és a magyar jog összhangját.

Az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezményt és az ahhoz tartozó nyolc kiegészítő jegyzőkönyvet (a továbbiakban: „**Római Egyezmény**”) Magyarország az 1993. évi XXXI. törvény útján hirdette ki. Az egyezmény az alapvető európai emberi jogi jogelvek katalógusaként rögzíti a közös európai alapjogi jogfejlődés eredményeit. Az egyezményben foglalt alapjogok a közös európai jogi gondolkodás alapelveit képezik.

A **Római Egyezmény 14. cikke** szerint „A jelen Egyezményben meghatározott jogok és szabadságok élvezetét minden megkülönböztetés, például nem, faj, szín, nyelv, vallás, politikai vagy egyéb vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, nemzeti kisebbséghez tartozás, vagyoni helyzet, születés szerinti vagy egyéb helyzet alapján történő megkülönböztetés nélkül kell biztosítani.”[Megkülönböztetés tilalma]

A **Római Egyezmény Első kiegészítő jegyzőkönyvének 1. cikke** előírja a tulajdonhoz való jog védelmét:

„(1) Minden természetes vagy jogi személynek joga van javai tiszteletben tartásához. Senkit sem lehet tulajdonától megfosztani, kivéve, ha ez közérdekből és a törvényben meghatározott feltételek, valamint a nemzetközi jog általános elvei szerint történik.

Az előző bekezdésben foglaltak nem korlátozzák az államok jogát olyan törvények alkalmazásában, melyeket szükségesnek ítélnék ahhoz, hogy a javaknak a köz érdekében történő használatát szabályozhassák, illetőleg az adók, más közterhek vagy bírságok megfizetését biztosítsák.”

A **Római Egyezmény Első kiegészítő jegyzőkönyvének 2. cikke** szabályozza az oktatáshoz való jogot:

„Senkitől sem szabad megtagadni az oktatáshoz való jogot. Az állam az oktatás és tanítás

terén vállalt feladatkörök gyakorlása során köteles tiszteletben tartani a szülők vallási és világnézeti meggyőződésével összhangban lévő oktatáshoz és tanításhoz való jogot. ”

A javak tiszteletben tartásához való jog az Emberi Jogok Európai Bíróságának (továbbiakban: „EJEB”) irányadó joggyakorlata alapján nem szűkül a fizikai dolgok tulajdonlására, és ennek megfelelően meghatározott jogokat és jogilag védett érdekeket is tulajdonjogi védelemben részesít. Az előterjesztő bíróság álláspontja szerint ilyen jog a felperes arra vonatkozó várománya is, az állam által is szabályozott hosszú távú hallgatói jogviszonyát – melyből fakadó és rá háruló kötelezettségeinek a hallgató jogsértés nélkül eleget tett – a terhére nem lehet jogalkotással úgy megváltoztatni, hogy a jogviszony jövőbeni fenntartása – a hallgatónak fel nem róható okból – ellehetetlenüljön.

Az előterjesztő bíróság szerint a perben irányadó tényállás mellett az állapítható meg, hogy a támadott rendelkezés folytán Magyarország megsértette a Római Egyezmény és annak Első Kiegészítő Jegyzőkönyve hivatkozott rendelkezéseit, mely miatt a támadott rendelkezés sérti az Alaptörvény Q cikk (2) bekezdését is, nemzetközi szerződésbe ütközése miatt, melynek megállapítását az előterjesztő bíróság szintén kéri a Tisztelt Alkotmánybíróságtól.

- Az **Alaptörvény I. cikk** (3) bekezdése szerint:

„Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.”

Az előterjesztő bíróság álláspontja szerint nincs illetve nem állapítható meg más olyan alapvető jog vagy alkotmányos érték, melynek érvényesülése vagy védelme indokolná a művelődéshez való jog támadott rendelkezés által korlátozását. Különösen így van ez az olyan költségterítéses képzések esetén, mint amelyben a felperes is részt vett. Ennek ismerete hiányában sem a korlátozás mértékének szükségessége, sem annak arányossága nem állapítható meg. De semmiképp sem lehet szükséges mértékű egy olyan korlátozás, mely korábbi jogkövető magatartás esetén a jövőre nézve ellehetetleníti a hallgatói jogviszony fenntartását, a tanulmányok – korábbi szabályok és vizsgarend szerinti – befejezését.

Ezokból a támadott jogszabályi rendelkezés az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdését is sérti.

A fentiekre figyelemmel a bíróság a Pp. 155/B. § (1) bekezdésben írtak szerint a rendelkező rész I. pontjában írt kezdeményezéssel élt az Alkotmánybíróság irányába.

II.

A bíróság a per tárgyalását Pp. 155/B. § (3) bekezdése alapján felfüggesztette.

A végzés elleni fellebbezés jogát a Pp. 155/B. § (4) bekezdése zárja ki.

Szombathely, 2017. november 06.

Dr. Tóth Zoltán sk.
bíró

A kiadmány hitelűl
Kiadó